

MEESTERWERKEN

WEEKBLAD VOOR JONG EN OUD

PRIJS PER NUMMER : 3,50 FRANK

Uitgave van

«DE VLAAMSE BOEKHANDEL», Provinciestraat, 42, ANTWERPEN
(Handelsregister van Antwerpen nr 33.297)

In het licht van de lantaarn

Hoe leefden onze voorouders?

We zullen even achteruit kijken en nagaan hoe onze voorouders, laten wij zeggen in het begin van de XIXe eeuw leefden. We horen altijd spreken van den «goeden ouden tijd», maar die tijd, even goed als tegenwoordig, had naast zijn zonnige kanten ook zijn schaduwzijden.

Niemand bijvoorbeeld zal ontkennen dat het nog al wat prettiger is 's avonds gezeten te zijn bij electrisch licht, dan bij dit van een petroleumlamp. Ik weet het wel, er zullen mensen zijn, die den lof verkonden van 't gouden licht van een petroleumlamp in de gezellige huiskamer van onder een lampekap uitgespreid en die anderzijds zullen opmerken dat electrische verlichting, hoe veel beter die verlichting ook wezen moge, bijna nooit een ietwat gezellige atmosfeer teweegbrengt. Maar de petroleumlamp was ook niet altijd dat. Denk maar aan de momenten dat de wick onregelmatig brandde en een vuilbruine damp kleine vettige vlokjes in het vertrek verspreidde. Denk aan de gevaren die de verlichting met petroleum met zich bracht en aan de vele branden die den inboedel van burgerluidjes vernielden. Het is nogal wat practischer een knoopje om te draaien om zijn vertrek in volle klaarte te hebben en zulks zo goed als zonder enig gevaar.

Denk aan het reizen toenmaals en tegenwoordig. Trams, treinen, stoomboten, vliegmachines: geen van al die gerieflijkheden die van dag tot dag meer en meer tot gevolg hebben, dat er geen afstanden, hoe ver twee plaatsen ook van elkander verwijderd zijn, meer bestaan. Toenmaals, in den tijd der postkoetsen, betekende reizen heel wat. Een reis naar Brussel was een gebeurtenis, waar men zich dagen te voren mede bezighield. Een reis naar Londen of Parijs was een gewichtig voorval,

waar men achteraf nog wel een jaar lang over sprak.

Daarom is het verkeerd altijd en nog aan te draven met het ideale van dien goeden ouden tijd. Wie in dien verren tijd geleefd heeft, zal de schaduwzijden van zijn jeugd beter dan wij aan den lijve ondervonden hebben.

De zeden van de Sinjoren waren toenmaals aartsvaderlijk. Zowel het huiselijk leven als de onderlinge betrekkingen van de burgers waren gekenmerkt door eenvoud, orde, werkzaamheid, vooruitzicht, eerzaamheid, spaarzaamheid en godsvrucht.

Van al die goede hoedanigheden, zijn er vele die het tegenwoordige geslacht er mettertijd schijnt bij ingeboet te hebben.

Toenmaals hoorde men niet spreken van die alles wagende speculanten, die iemand binnen de tijdruimte van enige uren schatrijk maken ofwel hem met vrouw en kinderen van den welstand in de diepste ellende dompelen, iets wat in later jaren schering en inslag werd.

Langzaam maar zeker bouwde men zijn fortuin op. De zorgen en de vele pogingen die men aanwenden moest om wat weelde te vergaren, maakten dat onze voorouders een juister besef hadden van de waarde van het geld dan zulks met de huidige generatie het geval is. Maar het genot welvarend te zijn, was oneindig groter dan zulks tegenwoordig het geval is. Daar het fortuintje, dat men sparen kon, het gevolg was van een gestadige zuinigheid en van vele ontberingen, begreep men beter wat die kleine aardse weelde betekent.

Onze voorouders werden in hun onophoudenden arbeid aangespoord door een aanwakkerende gedachte, die het huidig geslacht niet meer bezielt, te weten «een appelken voor den dorst weg te leggen», wat gespaard te hebben voor het ogenblik dat de oude dag komt, waarop men niet meer bij machte is om zijn dagelijks boterhammeken te verdienen. Het was die hoge leeftijd, dien men de jonge lieden steeds voor ogen hield en dit van in hun prilste jeugd:

— Kind, vergeet niet dat ge eens oud zult zijn! klonk de duizenden keren herhaalde vermaning.

Het verlangen, op zijn ouden dag een klein fortuintje vergaard te hebben, was niet alleen een materiële bezorgdheid, het goed te hebben. Er was ook een moreel idee aan verbonden, het leverde het bewijs dat vader en moeder hun gezin voorzichtig, werkzaam en eerlijk hadden geleid. Het was een kroon geplaatst op een lang, toonbeeldig leven.

In dien ouden tijd heerste vóór alles eerlijkheid en openhartigheid onder de mensen, wat tot gevolg had dat men in elkander vertrouwen stelde. Toen luidde een veel gebruikt spreekwoord:

— «Zo gezegd, zo gedaan!» En dit gezegde was als de bevestiging, dat men zijn beloften zou nakomen. Toenmaals kon men beter bouwen op een gegeven woord, dan tegenwoordig op een geschreven verbin-

IN HET LICHT

JAN DE SCHUUTER

VAN DE
LANTAARN

IN DE
KROON

UITGEVER

L. OPDEBEEK

ANTWERPEN

SWA.

JAN DE SCHUYTER

In het
Licht van de Lantaarn

Folkloristische wetenswaardigheden

Gevolgd door een keuze

SPROOKJES
van de GEBROEDERS GRIMM

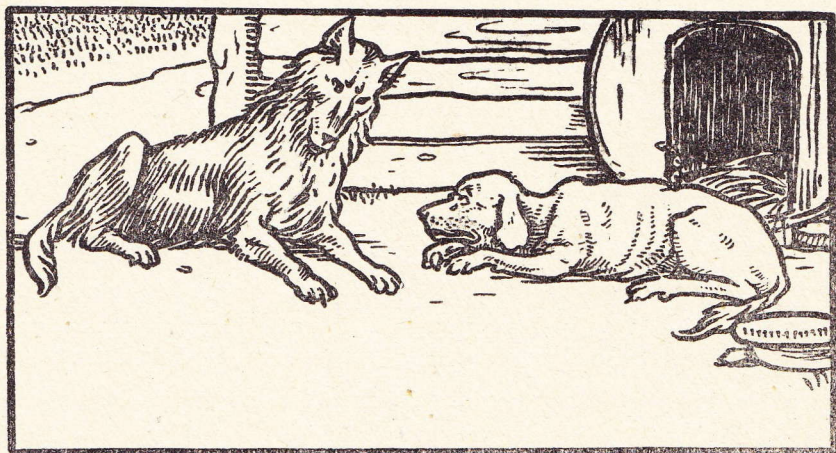
Pentekeningen van Edmond VAN OFFEL

Kleuromslag van Jan WATERSCHOOT

L. OP DE BEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1949

Sprookjes van de gebroeders Grimm

De oude hond.

Sultan, de hond van een boer, was zeer oud geworden en had al zijn tanden verloren. Stel u voor, een hond zonder tanden! Het arme dier kon niets meer aanpakken.

Hij had gans zijn leven doorgebracht in dienst van den boer en, toen deze al die miserie met zijn hond zag, zeide hij tot zijn vrouw:

— Sultan kan ons niet meer van nut zijn. Ik zal hem morgen maar doodschieten.

— Ach, lieve man, antwoordde de goedaardige vrouw, doe het niet. De arme hond heeft ons zoveel jaren gediend, dat wij hem, tot het einde van zijn dagen, wel te eten mogen geven.

— Zo hij ons diende, kreeg hij ook in ruil den kost! hernam de boer. Wat moeten wij thans met hem aanvangen? Hij is niet eens in staat meer de dieven te verjagen!

De arme Sultan, die zijn ouden pels in de zon koesterde, had dit alles gehoord en was er zeer bedroefd om. 's Nachts sloop hij naar het nabijgelegen woud, waar zijn vriend de wolf woonde, en deelde hem het lot mee, dat hem 's anderendaags te wachten stond.

— Luister eens, kameraad, zei de wolf, wij moeten zorgen, dat u dit ongeluk niet overkomt. Ik wil u helpen. Morgenochtend zal de boer met zijn vrouw gaan hooien. Volgens gewoonte, zullen zij hun kind meenemen en achter de haag leggen, die in hun nabijheid de weide afsluit. Leg u naast het kind, alsof gij het wildet bewaken. Ik zal dan uit het bos komen en het kind roven.

Dan moet gij mij naspringen en doen alsof gij het mij wildet afnemen. Ik zal het kind laten vallen en gij brengt het naar zijn ouders

terug. Als zij zien, hoe gij hun kind gered hebt, zullen zij u zeker dankbaar zijn en u laten leven en verder goed verzorgen.

Zo gezegd, zo gedaan.

's Anderendaags zag de vader, hoe de wolf met zijn kind ging lopen, en toen de oude hond het terugbracht, streelde hij hem over zijn kop.

— Vrouw, riep hij, ga spoedig naar huis en kook voor Sultan een lekkere pap! Voortaan zullen wij hem verzorgen, als was hij ons kind. Neem het kussen van mijn bed, daar mag hij van nu af aan op liggen.

Sindsdien had de oude Sultan het naar wens, en, toen de wolf hem kwam bezoeken, was deze verheugd, dat alles op zijn best was afgelopen.

— Hoor eens, Sultan, zei de wolf, de ene dienst is de andere waard. Ik ben van plan het beste schaap te stelen. Doe een oogje dicht en laat mij begaan.

— Dat kunt ge denken! zei de hond. Ik blijf mijn meester trouw tot den dood!

De wolf dacht, dat Sultan het zo niet meende, en kwam 's nachts om het schaap te halen. Maar Sultan had aan zijn meester verteld, wat de wolf van plan was, en deze wachtte hem met den dorsvlegel op en gaf er hem zodanig van langs, dat de wolf moest maken, dat hij wegwam, wilde hij zijn leven behouden.

— Dat zal ik u betaald zetten, lelijke valse hond! riep de wolf verbolgen uit.

's Anderendaags zond de wolf het everzwijn af, om den hond uit te dagen tot een gevecht in het bos en aldus de zaak uit te maken. De oude hond kon slechts een kat als getuige vinden, en deze bezat maar drie bruikbare poten. Ze trokken er samen op uit en de kat hinkte rijkelijk voort, en stak den staart van wee in de hoogte. De wolf wachtte, met zijn getuige, reeds ter plaats. Maar, toen zij Sultan zagen komen, hielden zij den opgestoken staart van de kat voor een degen, en, terwijl het arme dier zo op drie poten voortdachtte, dachten zij, dat zij bij elken stap een steen opdraapte, om hen daarmee te treffen. Beiden werden bevreesd; de wolf klom in een boom en het zwijn verschool zich tussen de bladeren.

De hond en de kat waren zeer verwonderd nog niemand aan te treffen. Het zwijn had zich niet volkomen kunnen verbergen en schudde de oren. De kat dacht, dat het een muis was en beet er zo geweldig in, dat het varken ontsteld opsprong, wegliep en riep:

— Dààr in den boom, zit de schuldige!

Nu zagen zij den wolf in den boom. Deze schaamde zich over zijn lafheid en sloot vrede met den trouwen hond.

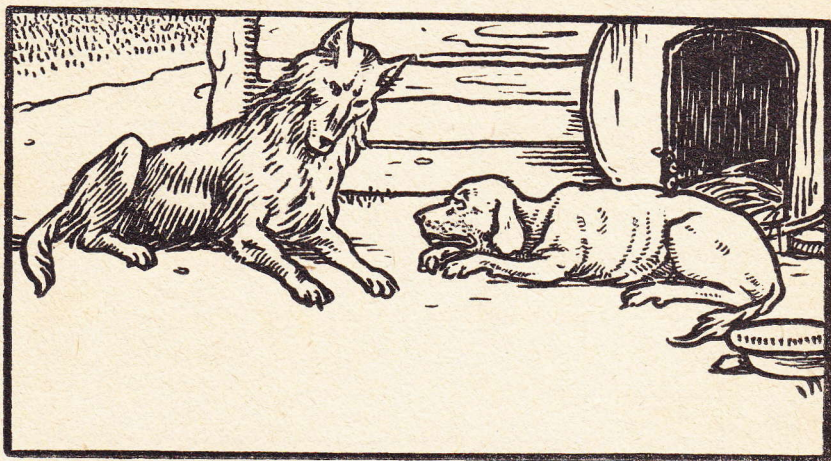
Zij omhelsden hun zusterke en de koning kon bij dit aandoenlijk tafereel zijn tranen niet bedwingen.

— Nu mijn koning, riep zijn gemalin hem toe, nu mag ik spreken en zal u bewijzen dat ik onschuldig ben.

En zij verhaalde hierop hoe zijn moeder telkenmale het kind had weggehaald.

De drie kinderen verschenen tot getuigen van haar verhaal en nu was de koning zoo verheugd zooals hij nooit in zijn leven was geweest.

Zijn moeder werd in een versterkt slot opgesloten en boet er misschien nog voor haar gruwelijke daden.

DE OUDE HOND.

Sultan, de hond van een boer, was zeer oud geworden en had al zijn tanden verloren. Stel u voor een hond zonder tanden ! Het arme dier kon niets meer aanpakken.

Hij had gansch zijn leven doorgebracht in dienst van den boer en, toen deze al die miserie met zijn hond zag, zeide hij tot zijn vrouw :

— Sultan, kan ons niet meer van nut zijn, ik zal hem morgen maar doodschieten.

— Ach, lieve man, antwoordde de goedaardige vrouw, doe het niet. De arme hond heeft ons zooveel jaren gediend dat wij hem, tot het einde zijner dagen, wel te eten mogen geven.

SPROOKJES en VERTELLINGEN

VAN DE

GEBROEDERS GRIMM

BEWERKT DOOR

BERT KOENEN

PENTEEKENINGEN VAN
Ed. VAN OFFEL.

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN.
1926